

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldu>

Lvgdvni, 1585

De his quæ omnibus debemus, vt est dilectio, veritas & fides, & præcipuè de veritatis & eius descriptione, de incitantibus ad amorem veritatis, & de errore illorum qui dicunt veritatem non esse ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

mer aliquis illa nefanda crimina, qualia qui agunt regnum Dei non possidebunt, quotidie perpetranda, & eleemosynis quotidie redimenda. In melius quippe est vita mutanda, & per eleemosynas de peccatis præteritis propitiâdus est Deus; nō ad hoc quodāmodo emendus, vt ea liceat impune committere. ¶ Item eleemosyna danda est propria manu. Prouer. vlti. Manum suam aperuit inopi, & palmas suas extendit ad pauperem. Danda est etiam secundum facultatē dantis. Eccle. 14. secundum vires tuas exporrigens da pauperi. Eiusdem 15. Da altissimo secundū donatum eius. Tob. 4. Quomodo potueris, ita esto misericors: si multum tibi fuerit, abundanter tribue: si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impartiri stude. Nullus potest excusare se à collatione eleemosynæ, etiam si sit pauper, quum tantum placeat quandoq; Deo, quando pauper dat pro Deo obolum, sicut si diues daret pro Deo centū marcas. Libenter emeret pauper carnes in macello, si tantum crederet se habiturum pro vno obolo, quantū diues pro centū solidis. Luc. 21. Dixit dominus de paupere vidua quæ miserat duo æra minuta in gazophylacium, Vidua hæc pauper plus quàm omnes misit. Si non potest dare pauper obolū, det calicem aquæ frigidæ, & non perdet mercedem suam. Matt. 10. Si hoc nō potest, det verbū cōsolationis, vel orationis. Super illud, Iustus autē miseretur, & tribuit. dicit Gl. Iusto semper est aliquid quod det, saltē orationē. Itē danda est eleemosyna ordinatē, vt homo primo misereatur sui ipsius. Eccl. Miserere animæ tuæ placens Deo. August. in Enchiri. Qui eleemosynam ordinatē vult dare, à seipso debet incipere. Itē in lib. de rectitudine catholicæ cōuersationis, Deus rogāt vt tui misereris, & non vis: quomodo te Deus exaudiet in die necessitatis supplicantem, quum tu eū pro teipso nō audis rogantem? Item Aug. Quid est miserius misero nō miserante seipsum? Eccle. 14. Qui sibi nequam, cui bonus? Sicut non esset misericors qui matris suæ indigentis nō misereretur, licet aliorū misereretur: ita non est verē misericors, qui animæ suæ infirmantis ad mortem non miseretur, cum magis eam diligere debeat quàm matrem. Sapiēs: Semper tibi proximus esto. Item ad ordinem misericordie pertinet vt potius misereamur animæ quàm corporis, & potius ei qui est in maiori miseria, quàm ei qui est in minori.

De his quæ omnibus debemus, vt est dilectio, veritas & fides, & præcipuè de veritate & eius descriptione, de incitantibus ad amorem veritatis, & de errore illorum qui dicunt veritatem non esse iuramento firmandam,

PARS V.
N

DE debito dilectionis, legitur ad Ro. 13. Nemini quicquam debeatis, nisi vt inuicē diligatis. De dilectione, require in tracta. de Charitate. De veritate hoc modo agetur. Primo ostenditur quid sit veritas, prout veritas pars est iustitiæ. Secundo tanguntur aliqua quæ ad amorem veritatis possunt incitare. Tertio destruetur error illorum qui dicunt veritatē in nullo casu firmandam esse iuramento. ¶ Circa primum notandum est, quod est veritas increata, & est veritas creata. Veritas verò creata triplex est, scilicet veritas signati siue rei: & veritas signi, & veritas videntis signo. Ad veritatem rei videtur pertinere illud Augustini lib. Soliloquiorum: Verum est id quod est. Et illud Philosophi Vnumquodq; sicut se habet ad esse, ita ad veritatem. Ad veritatem verò signi pertinere videtur illa descriptio Philosophi Veritas est adæquatio rei & intellectus, siue adæquatio signi & signati. Veritas verò prout pertinet ad hominem videntem signum, pars videtur esse iustitiæ, quæ sic describitur à Tullio in 1. Rhet. Veritas est per quam immutata ea quæ sunt aut antè fuerunt, aut futura sunt dicuntur. Ad amorē veritatis monemur Prout Veritatem eme &c. Veritas emitur quando cum magno studio vel labore cognitio veritatis acquiritur, vel quando cum timore magno vel multorum odio veritas in iudicio vel doctrina dicitur. A veritate nullo modo recedendum est, quicumque inde debeat scandalizari. Vnde super illud Matt. 18. Qui scandalizaverit vnum de pusillis istis &c. dicit Gloss. Nota quod in quantum potes sine peccato vitare scandalum proximi, debes: quod si de veritate est; pro scandalo veritas relinqui nō debet. Et intelligitur hoc de triplici veritate, scilicet vitæ, iudicij & doctrine. ¶ Monemur ad amorem veritatis. Eccl. 37. Ante omnia opera verbum verax præcedat te. Et eiusdem 4. Non contradicas veritati. 2. Corin. 13. Non possumus aliquid aduersus veritatem. ¶ Veritas pro veritate. Ad perhibendum testimonium veritati, venit filius Dei in mundum. Io. 18. Ego in hoc natus sum, & ad hoc venit in mundum, vt testimonium perhibeam veritati. Sed hodie veritas exosa habetur. Terent. in Andria: Veritas odiū parit, obsequium amicos. Ad Galat. 4. Ego inimicus vobis factus sum verum dicens vobis. Bern. super Cant. Amara est veritas sine condimento gratiæ. Hodie diminutæ sunt veritates à filiis hominum. Dauid. Non est in ore eorum veritas. Cor eorum vanum est. Veritas hodie detrahitur. Iob 6. Quare detraxistis sermonibus veritatis? Veritas hodie captiua detinetur. Vix enim inuenitur qui

lic eam dicere. Rom. 1. Veritatem in iniustitia detinent. Seneca: Monstrabo tibi quid omnia possidētibus desit, scilicet qui verū dicat. Veritas hodie vndiq; impugnatur, ita vt frequēter necesse habeat corrumpere: secundū illud Esa. 59. Corruit in platea veritas. Et Dan. 8. Prosterneatur veritas in terra. Veritas in terra prosterneatur, quādo aliquid terrenū veritati præponitur. Veritas hodie à multis vili pretio venditur. Prou. 28. Qui cognoscit in iudicio faciem non bene facit, & pro buccella panis deserit veritatem. Multi hodie deserūt veritatem vitæ, & ideò fugit ab eis veritas doctrinæ. Sicut ecòtrario sequitur veritas doctrinæ eos qui habent veritatē vitæ. Eccle. 27. Volatilia ad sibi similia cōueniunt: & veritas ad eos qui operantur illam, reuertetur. Veritas hodie adeò vilipenditur, vt à quibusdā ei præponatur falsitas, ab aliis præponatur ei vanitas, & ab aliis ipsa vmbra vel pictura veritatis. Veritati falsitatē præponunt homines incōsideratē loquentes, qui tota die volūt esse in verbis, & ideò multoties mentiuntur. Bernar. in sermonibus: Quidni periclitetur castitas in delictis, veritas in multiloquio, charitas in hoc seculo nequam? Vanitatem præponunt veritati amatores temporalium iitorū quæ vana sunt, eò quòd non dant plenitudinem cordi possidentis, nec fulcimentum innitenti, nec fructum expectatum circa ea laboranti. In Psal. Vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? Vmbra & picturam præponunt veritati hypocritæ, quæ apparentiam sanctitatis ipsi sanctitati præponunt. Veritas, quæ sic modo cōtemnitur inualefcet, & in futuro amatores suos liberabit, & hostes condēnabit. Io. 8. Vos cognoscetis veritatem, & veritas liberabit vos. 2. Esdr. 4. Veritas manet & inualefcit in æternum, & viuit, & obtinet in secula seculorum. Sicut se habet denarius falsus ad verum: sic se habet homo mendax ad hominem veracē. Vnde quum homines multum doleant & offendantur, si vnus de corū seruientibus recipit eis vnum falsum denarium pro bono, mirum est quomodo nō multum dolent quum falsitatem in seipsis deprehendunt. Viliores se videntur habere, quàm vnum denariū. ¶ Et notandū quòd veritatem habere debemus quantū ad omnes. Nulli enim mētiri debemus, vt ostendit Aug. in lib. de doctri. Christia. dicēs: Omnis qui mētitur, iniquē facit. Nemo enim mentiēs in eo quòd mentitur seruat fidē. Nam hoc vtiq; vult, vt cui mētitur, fidē sibi habeat, quā tamen mentiēdo ei non seruat: omnis autē fidei violator, iniquus est.

¶ De errore illorum qui dicunt veritatem non esse iuramento firmandam.

Nullam veritatem iuramento esse firmandam asserentes, omne iuramentum esse illicitum dicunt. Qui error occasionem potuit habere ex illo verbo domini Matth. 5. Ego dico vobis, nolite iurare omnino. Item ex illo verbo Iac. 5. Ante omnia fratres nolite iurare. Ad idem facere videtur illud verbū Augu. in quodam sermone. Falsa, inquit, iuratio exitiosa est: vera iuratio periculosa est: nulla iuratio secura: ergo vt videtur, ab omni iuratione abstinendū est. Econtrario verò manifestè ostenditur qd licitum sit iurare. Primo sic iuravit dominus. Gen. 21. Per memetipsum iuravi, dicit dñs. Quòd si quis non recipiat vetus testamentum, probatur hoc per illud ad Heb. 6. Abrahæ promittēs Deus, quoniā neminē habuit per quē iuraret maiore, iuravit per semetipsum: ergo homini licitum est iurare. Et quòd hoc argumentum valeat, probatur per illud Luc. 6. Perfectus omnis erit, si sit discipulus magister eius. Magister noster Deus est, secundū illud Io. 11. Vos vocatis me magister & domine, & bene dicitis: sum etenim & Christus: ergo nō est cōtra statū perfectionis iurare. Item iuravit angelus. Apoc. 10. quē Ioannes vidit stantē super mare & super terram, & leuauit manū ad cælum, & iuravit per viuētes in secula seculorū. ¶ Item iuravit Apostolus ad Phil. 1. dicēs testis est mihi Deus. & 2. ad Cor. 1. Ego testem Deū inuoco &c. Si quis verò dicat nō esse iuramentū, in illis apparet hoc esse falsum, per hoc quod dicitur Ier. 4. Iurabūt, viuit dominus in veritate, & iudicio, & iustitia. Nō ergo solū est iuramentū si dicatur, Per Deū vel simile: imò etiā si dicatur, Testis mihi Deus: vel Viuit dominus, ex quo nomē Dei in testimoniū vel cōfirmationē veritatis assumitur. Cū ergo Deus, & angelus, & homo sanctus iurent, mirū est quomodo nō vult iurare hereticus, quasi Deo & angelis & sanctis sanctior esse velit. Videtur assimilari diabolo potius quā angelo, vel Deo, vel homini sancto. diabolo enim nō meminisse legisse iurasse ad confirmationem veritatis. Præterea præcepit Deus iurare Exo. 22. dicens: Si quis cōmendauerit vno pecuniā aut vas in custodia &c. Et post in eodē: Si quis cōmendauerit proximo suo bouē &c. iurandum in medio erit, quod non extenderit manū ad rem proximi sui &c. Et Deut. 6. Dominum Deum tuum timebis, & illi soli seruiēs: ac per illius &c. Et eiusdē 10. Iurabitq; in nomine illius. Itē in Psa. Quis habitabit in tabernaculo tuo &c. Et subditur, Qui iurat proximo suo & non decipit. Matt. 5. Reddes dño iuramenta tua. Præterea iurāt omnes nationes, & Gētilēs, & Iudei, & Christiani. Sed secundū philosophum

phū: V
iurare.
conuen
i. Thef.
mere
re ad m
illud ac
beatis c
num nō
adiuuet
asumen
fides si
quū dic
relligit
infirmi
do dom
vobis. S
buit ali
tionē v
Cor. 11.
tior. Et
Prætere
si domi
& facer
care de
per crea
etiam q
valde d
Si enim
mortale
nolite v
aliquem
quia do
Ergo qu
horto (s
hil inde
munē v
de versu
causa q
nus De
sed qua

phū: Vox omnīū vox natura est: ergo natura dicitur q̄ licitū est iurare. Philosophus: Iurare nisi vbi necesse est, graui viro parū conuenit. ¶ Itē licet assumere nomē Dei ad adiurandū aliquem. 1. Theſ. vlt. Adiuro vos per dominum &c. ergo licet illud assumere ad aliquid iurandū. Si enim licet nomen domini assumere ad monendū aliquem vt aliquod opus bonū faciat, secundum illud ad Rom. 12. Obsecro vos per misericordiam Dei vt exhibeatis corpora vestra &c. Et eiusdem 15. Obsecro vos per dominum nostrū Iesum Christū, & per charitatem sancti Spiritus, vt adiuuetis me in orationibus vestris. A simili licebit nomen Dei assumere ad monendū aliquē, vt ipse credat veritati vtili, quū fides sit adeo grata Deo, q̄ sine ea nemo ei placeat. Præterea, quū dicit dominus, Quod abundantiū iis est, a malo est: aut intelligitur, id est malū est, aut intelligitur, q̄ fit a malo, id est ab infirmitate nō credentis. Si primo modo, ergo malum est quando dominus ad maiore confirmationem dicit, Amen amen dico vobis. Sermo enim eius debuit esse, est, est, non, non, & non debuit aliquid addere. Malū etiā fuit quādo Apostolus ad cōfirmationē verbi sui addidit, Testis est mihi Deus. ad Rom. 1. Et 2. ad Cor. 11. Deus & pater domini nostri Iesu Christi scit q̄ nō mentior. Et ad Gal. 1. Quæ scribo vobis, ecce corā Deo, q̄ nō metior. Præterea cū in veteri lege prohibita esset iuratio per creaturas, si dominus voluit ostendere iurationē omnem esse prohibitam, & facere additionē ad veterē legem, potius debuit hoc specificare de iuratione per creatorē, quā per creaturā, quū iuratio per creaturam satis esset prohibita in veteri lege. ¶ Argumenta etiam quibus vtuntur hæretici ad confirmationem dicti erroris valde debilia sunt. Vt est illud Iaco. 5. Ante omnia nolite iurare. Si enim propter hoc quia ibi dicitur, Nolite iurare, peccatum mortale est iurare. Ergo quū dominus dicat Matt. 23. Et patrem nolite vocare vobis super terrā, peccatum mortale erit vocare aliquem patrem super terrā. Itē si ideò in nullo casu iurandū est, quia dominus dicit Matt. 5. Ego dico vobis nō iurare omnino. Ergo quū aliquis dicit alicui colligenti saluā vel petrosillū in hortu suo, vt non colligat illud omnino: ipse prohibet eū vt nihil inde colligat, quod manifestē falsum est secundū etiā communē vsū loquēdi, & etiā quorū in alia facultate dicitur. Vnde versus: Omnis nō nullus, nō omnis dic. aliquis non. Præterea causa quā dominus subdit, cum dicit: Neq; per calū, quia thronus Dei est &c. nō est cōpetēs causa quare nunquā sit iurandum: sed quare non sit passim iurandum, siue omnibus modis, etiam

creaturam huiusmodi: quia in contemptu ipsius, contemnitur ipse cuius est thronus. Præterea aut semper fuit illicitum iurare, aut incepit esse illicitum ab illa prohibitione Christi. Ego autem dico vobis non iurare omnino. Primum constat esse fallum, qui lex verus iurare præcepit, & eum ratio naturalis non dicit hoc malum esse. Secundum etiam videtur fallum esse per hoc, quod dominus dicit, Quod abundantius est, à malo est, tanquam ius declarans, & non tanquam ius statuens. Præterea quare prohibuit Deus iuramentum vniuersaliter? Si id prohibuit propter periculum periurij, eadem ratione votum debuit prohibere, imò eadem ratione etiam à prohibitione debuit abstinere. Prohibitio enim ista facit plures transgressores quam sint illi qui incurrunt periurium: hoc enim facit omnes iurantes transgressores, sicut prohibitio: & constat quod plures iurant, quam peierant. Item quæ est ratio ista quod non sit iurandum per Ierusalem, quæ est ciuitas regis magni, quando illud quod iuratur verbum est eiusdem regis, & scriptum sit: Cælum & terra transibunt &c. Mat. 24. Præterea sicut magis cauendum est paruulo ab accessu ad aquam vel ad aliud periculum, quam adulto qui scit sibi bene cauere: sic magis cauendum fuit in hac parte populo Iudæorum rudi & paruulo, quam populo discreto Christianorum. Vnde si propter periculum prohibitum est, magis debuit prohiberi tunc. Item cum sensus sit, Ego dico vobis non iurare omnino &c. id est, vt non iuretur omnino. Si mortale peccatum est iurare, quia Christus dicit non iurari: ergo eodem modo facere contra quodque dictum à Christo, est mortale: ergo solum præcepta & prohibitiones erunt, & non erunt consilia aliqua, nec admonitiones ad aliquid melius, & omnes qui erunt circa statum perfectionis, erunt in statu damnationis, cum ad perfectionem moneat Christus, dicens Mat. 5. Estote perfecti sicut & pater vester cælestis perfectus est. Et mortaliter peccabit, qui fecerit contra illud, Qui aufert quæ tua sunt, ne repetas. Luc. 6. Et iterum qui facit contra illud, Omnia petenti tribue. Et contra illud, Omnia quæcunque vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis. Matth. 7. Et contra illud Matth. 7. Et ei qui vult tecum in iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium. & contra illud Mat. 5. Si quis te percussit in vnâ maxillam, præbe ei & alteram. Contra quod tamen fecit Christus Io. 18. qui percipienti maxillam eius, non præbuit alteram, sed allegauit iustitiam suam, dicens: Si male locurus sum, testimonium perhibe de malo &c. Paulus Act. 23. principi sacerdotum qui præceperat os Pauli percipi, dixit: Percutiet te Deus pariter de alba

dealbare. Augusti. Ista præcepta magis pertinent ad præceptionem cordis, quæ intrus est, quam ad opus quod in aperto fit: ut teneatur in secreto animi patientia cum benevolentia: in manifesto autem fiat quod ei videtur prodesse posse, quibus bene velle debemus. Præterea, quomodo onus Christi erit leue, si quæcunque ipse dicit præcepta sunt vel prohibitiones? Item per quod iurat quilibet, illud veneratur, hoc amat, hoc timet, ut dicit Glo. Matth. 5. Vnde cum iurare per Deum in veritate utile sit, Deo honorificum & proximo utile, & sic deseruiat dilectioni Dei & proximi: quare erit illicitum vel prohibitum, cum plenitudo legis sit dilectio? ad Ro. 10. Et cum in duobus mandatis de dilectione Dei & proximi vniuersa lex pendeat & prophetæ, Matth. 22. Præterea, iurare nihil aliud videretur esse, quam nomen Dei assumere ad confirmationem eius quod dicitur, sicut haberi potest ex duobus locis scripturæ factæ. Exod. 20. Non assumes nomen Dei tui in vanum. Assumere enim nomē Dei in vanum est iurare in vanum. Et ex illo verbo ad Hebr. 6. Omnis controuersia eorum finis, ad confirmationem, est iuramentum. quæ descriptione recepta, facile est ostendere quod liceat iurare. Cum enim filius Dei in hoc natus sit, & venerit in mundum, ut testimonium perhiberet veritati, ut ipse ait Ioan. 18. verisimile est, quod nomen suum non neget ad eandem veritatē confirmandam, imò quod plus est, ad confirmationem veritatis mori voluit. Item quum Deus pater sic dilexit mundum, ut filium suum vnigenitum daret, Ioann. 3. verisimile est, quod nomen suum ei non neget. ad Rom. 8. Qui proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum: quomodo non cum illo omnia nobis donauit? Item cum principes huius mundi talis sint bonitatis in subditos suos, ut sigillis suis eis confirmet veritatem utilem, nunquid cælestis Deus habebit hanc bonitatem in subditos suos, ut nomine suo permittat eos uti ad confirmandam veritatē? Simile argumentum facit Dominus Matth. 7. dicens: Si ergo vos quum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris: quanto magis Pater vester qui in cælis est dabit bona peccantibus se? Item si Deus sigillum suum commendauit seruis, verisimile est, quod non neget illud filiis. Ad Roma. 7. Non accepistis Spiritum seruitutis iterum in timore, sed accepistis Spiritum adoptionis filiorum. Ex prædictis manifestum est, quod iurare non est vniuersaliter malum, imò licitum est iurare ad confirmandam utilem veritatem. Respondendum est ergo ad ea quæ ipsi obiiciunt. Notandum ergo, quod potuit esse multi-

plex causa quare Dominus diceret illud Matth. 5. Ego dico vobis non iurare omnino &c. Prima potuit esse: quia iuramentum quâdoque vilipendi facit simplicem assertionem: nec iâ reputant multi simplex mendacium, ex quo non est ibi periurium. Sicut multi hodie iuramenta sine solennitate facta non reputant propter iuramēta solēnia. Deus ergo volens suos veritate ferre in simplici sermone, sicut in sermone iurato, voluit ut nō iuraret quantum esset in eis. Aug. super episto. ad Gal. Nō est contra Dei præceptū iuratio: sed ira intelligitur Deus prohibuisse iuramento, ut quantum in ipso est quisq; nō iuret: quod multi faciunt, in ore habentes iurationē tanquam mēgnū suave aliquid. Idem in sermone Domini de monte: iuramentū faciendū est in necessariis, quum pigri sunt homines credere quod est eis verum. Iuratio non est bona non tamen mala, cum est necessaria: ideo non est appetenda, ut bona, nō tamen fugienda tāquā mala, cum necessaria est. Gl. super Matth. 5. Sermo fidelis pro iuramento debet haberi: & meritō, tanquam verbū dictum in templo corā altari, imō corā Deo. Templum enim in baptismo deductum, est ipse fidelis. Deus autē est in hoc templo sancto suo, sedes verō altare est. ¶ Secunda causa potuit esse periculum idolatrie, & tertia periculum periurij. Ex frequenti enim iuratione frequens sequitur periurium. Et hæc duo pericula sequentur præcipue ex iuratione creaturarū: ideo talē iurationē præcipue dissuadet Dominus. Gl. Illi vel cælū plus aliquid suspicabantur, vel per illud iurantes non putabant se iuramento teneri: ideo iuramentū sic tēperat, ut cælū & creatura Dei credatur non plus aliquid, & quia thronus eius est, periuriū timeatur. Aug. In nouo testamento dictū est, ne omnino iuremus: quod mihi quidē propterea dictū esse videtur, non quia verū iurare peccatum est, sed quia peierare immane peccatum est, à quo nos lōge esse voluit, qui omnino ne iuremus admonuit. Idem in quodam sermone: Qui iurat, iuxta præceptum periurij est: qui nō iurat, longe est. ¶ Quarta causa potuit esse perfectio mansuetudinis, quā voluit esse in discipulis suis, quibus dixit illud verbū sicut in Evangelio Mat. patet, qui illud verbum ponit. Iuramentum verō frequenter est ex ira & impatiētia: ideo voluit Dominus eos à iuramento cauere. ¶ Septem verō dissuadentur circa iuramentū. ¶ Primo, appetitus iurandi. Iac. 5. Ante omnia fratres nolite iurare. ¶ Secundo, assiduitas iurandi. Ecclesiast. Iuratione affluat os tuū. Ibidē: Vir multum iurans replebitur iniquitate. Chryso. Nemo est qui frequenter iuret, qui non aliquando

periuret
iurabun
sunt illa
reum est
Exo. 20
infonē
verō Ma
est: Ego
erā per
cut oppo
subditur
cælum e
dum, sed
peierand
Dei sit, &
Iud Mat.
nihil est
tar in tēp
ledet sup
& super f
no abcir
no valet
nūquā iu
duplex p
tū q; aliq
ne iurādi
si nō cre
cūdo pot
suetudin
mos est C
qui erāt i
nonica: e
clesia qua
Inde &
licitia pas
quedā ali
Itequi cau
cet alia n
qui tribu
frequēter
nes q; in
pet

periret. ¶ Tria alia innuuntur per oppositum. Iere. 4. vbi dicitur Iurabunt, Viuit Dominus in veritate, & iudicio, & iustitia. Et sunt illa tria, falsitas, defectus deliberationis, & iniustitia. ¶ Secundum est, iurare per creaturas. ¶ Septimum est, iurare pro nullo. Exo. 20. Nō assumes nomē Dei tui in vanū. Non enim habebit insontē Deus eum qui assumpserit nomen Dei sui frustra. Illud verō Matt. Ego dico vobis non iurare omnino, sic intelligendū est: Ego dico vobis vt non iuretis omnino (id est, passim) neque etiā per cælū &c. Nec sequitur ex hoc, Ergo nunquā iuretis, sicut opponendo ostendebatur. Et hoc innuitur per causam quæ subditur: Neque per cælū, quia thronus Dei est: hoc enim, quod cælum est thronus Dei, nō est causa quod per cælū non sit iurandum, sed est causa quod per cælū non est passim iurandum, ac si peierando per illud Deus non offendatur, cū cælum thronus Dei sit, & in cælo Deus contēnatur. Ad idē videatur pertinere illud Mat. 23. Væ vobis qui dicitis, Quicūque per tēplū iurauerit, nihil est &c. Et subditur: Qui iurat in tēplo, iurat in eo qui habitat in tēplo: & qui iurat in cælo, iurat in throno Dei, & in eo qui sedet sup eū. Sicut nō valet hoc argumētū: Iste qui vult se radi, & superfluitatē capillorū præscindi, nō vult vt capilli sibi omnino abscindantur: ergo ipse nihil vult de capillis suis præscindi. Ita nō valet hoc argumētū, Dico vobis nō iurare omnino, ergo vt nūquā iuretis. Ad illud verō Ia. 5. Ante omnia nolite iurare, quadruplex potest esse respōsio. ¶ Primò, vt prohibeatur ibi iuramentū quod aliquis facit quā citò incipit loqui, illud enim est ex libidine iurandi: prius enim debet esse sermo vester, est, est, nō, non, quod si nō credatur vobis quod vtile est credi, potest sequi iuramentū. ¶ Secūdo potest intelligi esse dictū illud cōtra illos qui habēt in cōsuetudine ante vnūquodq; verbū ponere iuramentū, sicut modo mos est Gallorū. ¶ Tertio potest dici quod Iacobus loquebatur illis qui erāt in tribulatione. Sicut enim dicit gl. super principiū canonice eius, occiso Stephano facta est persecutio magna in ecclesia quæ erat Ierosolymis, & omnes dispersi sunt per regiones Iudæe & Samarię præter apostolos. His dispersis qui propter iusticiā passi sunt, mittit epistolā: monēs ergo eos ad paciētiam & quædā alia, ante omnia vult vt à iuramentis quę impatiētia solēt sequi caueāt. Sicut febricitanti prohibetur specialiter bibere, licet alia multa magis sint nociua, quia ad illud magis pronus: sic qui tribulatur, magis pronus est ad iuramenta. Et illa iuramenta frequētē sunt Dei blasphemie: & quādoq; tātū illaqueāt homines quod in magna seruitute est homo, vt impossibile videatur sibi

quandoque seruare quodcumque iurauit. Vnde sequitur, vt non sub iudicio decidatis, scilicet à libertate vestra per obligationem. ¶ Quarto potest intelligi, q̄ affectio siue voluntas iurandi prohibeatur. Vnde non dicit, Non iuretis: sed, nolite iurare: nequitur ex hoc, q̄ iurare sit mortale sicut ex illo verbo domini. Mat. 23. Patrē nolite vocare vobis super terrā, nō sequitur quod mortaliter peccet qui aliquē patrē vocat super terrā. Voluntatis ergo iuramentū prohibetur ibi. Sed duplex est vtilitarius. Quodā quod est purē volūtariū, & quoddā q̄ habet aliquid cogit exteri⁹, licet nō sufficiens: & primū hic prohibetur, secūdū nō. Verbum verò Aug. dicendū est, q̄ sicuti transire mare nunquam est securū, & tamē quandoque est necessārium, & quādoque sine naufragio aliquis illud transit: sic iuratio nūquam est securū, tamē quādoque est necessāria, & quādoque sine peccato iuratur.

De fide, prout fides idem est quod fidelitas. PARS XVI.

Est etiā Fides virtus, qua promissa cōplentur. Vnde Isid. lib. Etymol. Fidelis dicitur quis, pro eo, quod fit ab eo illud quod dicit vel promittit bonū. Et sicut veritas seruat hominem ne aliquem fallat in verbis: sic fides seruat hominem ne aliquem fallat in factis. Fides tamē quādoque largē sumitur: & sic ad illud pertinet seruare hominem ne fallat alium verbo vel facto, & sic sumit Aug. fidem in lib. de doct. Christi, dicens: Nemo mentitur in eo quod mētitur seruat fidē. Homo fidelis cōfidentem de se non fallit. Fides prout est virtus theologica, est virtus qua verū bona credimus. Fides verò prout hic de ea loquimur, est virtus cui bona nōstra in præsenti credimus. Ad hāc virtutem monemur Apo. 2. Esto, inquit, fidelis vsque ad mortē, & dabo tibi coronam vitæ. Hæc virtus multum cōmendabilis est. Pro. 1. Vir fidelis multū laudabitur. De hāc cōmendatur Abraham Eccl. 44. Abraham, inquit, in tentatione inuentus est fidelis. Itē Moyses. Numer. 12. Moyses inquit Deus, in omni domo mea fidelissimus est. Et Dauid 1. Reg. 22. Quis in omnibus seruis tuis sicut Dauid fidelis? Fidei virtus est valde rara & valde chara. Pro. 22. Virū fidelē quis inueniet? 1. ad Cor. 4. queritur inter dispensationes vt fidelis quis inueniatur: queritur, inquā, & vix inuenitur in primitiua ecclesia inter duodecim apostolos inuentus est vnus infidelis, & alij fideles fuerunt. Hodie vndecim inueniuntur infideles, quādo vnus inuenitur fidelis. Huic virtuti cōmittit dominus bonorum suorum dispensationē. Matt. 24. Quis putas est fidelis seruus & prudēs, quē cōstituit dominus super familiā suā, vt det illis cibū in tempore? Itē huic virtuti dat dominus augmentum gratiæ. I. pore stat minus g. pra mul. dum q. Amico fi. mentū v. bi seruu. eū. Specie. fidelis fa. quā mitt. frigus ni. gus niuis. mittitur. line in p. tio. Prou. in die ang. vulgaritē. ergo num. occasio e. tū afflig. tudine n. qui mori. alij in qu. strina Cl. arcenum. seuelat a. 17. Qui d. aduersis. paupertat. tionis ill. sibi com. tas verò. ¶ Primus vt ea stu. lueri qua. na sibi co. mico ei. Inc. 16. F. illius. & fit hæc d.